

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	Доктор філософії
<i>Спеціальність:</i>	011 Освітні, педагогічні науки
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	3
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

д.п.н., проф., Зеленов Євгеній Анатолійович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри педагогіки, української філології та журналістики
посада

olmer1954@gmail.com

електронна адреса

+38-050-474-63-87

телефон

Skype: zelenov1

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Мета викладання навчальної дисципліни – формування у аспірантів знань з методології та методів науково-педагогічних досліджень, умінь та навичок їх проведення, дотриманні основних вимог оформлення наукових результатів.

В основу викладання дисципліни покладено аксіологічний, антропологічний, культурологічний, синергетичний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, феноменологічний, герменевтичний, акмеологічний підходи, які передбачають розгляд педагогічних проблем у контексті соціокультурної ситуації, погляд на освіту й виховання як на складники культури нації, людства. Програма складена з урахуванням принципів культуровідповідності, єдності загальних та національних цінностей, особистісно орієнтованої вищої освіти.

Результати навчання:

Знати: основні педагогічні категорії, сутність, своєрідність навчально-виховного процесу у вищій школі, тенденції, особливості розвитку системи вищої освіти в Україні та зарубіжних країнах, суперечності, психічні функції, особливості розвитку молодшої людини студентського віку, структуру, психолого-педагогічні аспекти організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, критерії відбору, принципи структурування змісту навчання у вищій школі, форми організації навчання здобувачів, сутність, особливості, методи, прийоми виховання студентів, основи управління закладами вищої освіти. Вміти: ставити навчальну мету, відбирати, структурувати зміст лекцій, практично-семінарських занять, розвивати інтерес, особистісне ставлення здобувачів вищої освіти до змісту навчального курсу, складати навчальну програму з курсу, застосовувати методи, прийоми організації виховного впливу на студентів

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та уявлення із загальних основ педагогіки та історії педагогіки, вікової психології, філософії, культурології.

Мета курсу (набуті компетентності)

В наслідок вивчення даного навчального курсу аспірант набуде наступних компетентностей:

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність до толерантного сприйняття різних ідей, принципово нових точок зору на факти дійсності.

ЗК 5. Здатність використовувати потенціал креативності в генеруванні педагогічних ідей та досягненні наукових цілей.

ЗК 6. Здатність застосовувати закони формальної логіки в процесі інтелектуальної діяльності. Вміння робити узагальнення і висновки.

ЗК 7. Вміння вести пошук, добір та опрацювання наукової інформації з різних джерел і літератури з теми дослідження на українській і іноземній мові.

ЗК 8. Здатність використовувати основні сучасні інформаційні технології, методи видобування та обробки, пошуку і систематизації інформації. Навички роботи в комп'ютерних мережах зі збору, аналізу та управління інформацією, навички використання програмних засобів.

ЗК 9. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.

ЗК 10. Здатність здійснювати комплексні дослідження, у тому числі міждисциплінарні, на основі цілісного системного наукового світогляду.

ЗК 13. Здатність до усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою. Володіння навичками ділового спілкування державною мовою на високому професійному рівні, знання та розуміння наукової термінології

ФК 1. Здатність прогнозувати розвиток вищої освіти в Україні та світі, розуміти теоретичні та практичні проблеми вищої освіти в європейських країнах, історію розвитку та сучасний стан науково-педагогічних знань в них, використовувати систематизовані теоретичні і практичні знання для визначення та розв'язання дослідницьких задач проблематики історії педагогіки та педагогічної компаративістики.

ФК 2. Уміння орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку теорії та методики виховання.

ФК 3. Здатність до теоретичного критичного аналізу педагогічних теорій, концепцій, систем і практики навчання і виховання.

ФК 5. Здатність організовувати освітній процес у контексті ідей гуманізації, демократизації, етнізації виховання на засадах аксіологічного, культурологічного, синергетичного, особистісно-діяльнісного, компетентнісного підходів та колективної творчої діяльності суб'єктів виховної взаємодії.

ФК 6. Здатність узагальнювати і критично оцінювати наукові результати, отримані іншими науковцями, виявляти і формулювати актуальні науково-педагогічні проблеми.

ФК 7. Здатність на основі сучасних наукових досягнень визначати мету, завдання дослідження, адекватні їм методи дослідження, розробляти програму науково-педагогічного дослідження.

ФК 8. Здатність до організації цілісного науково-педагогічного дослідження.

ФК 10. Вільне володіння понятійно-термінологічним апаратом педагогічної науки.

ФК 11. Володіння методологією та методами науково-педагогічного дослідження.

ФК 13. Здатність розуміти і застосовувати новітні педагогічні технології в якості основи для загальних і конкретних навчальних та виховних заходів.

ФК 14. Здатність на основі аналізу теоретичного і емпіричного матеріалу самостійно формулювати висновки і пропозиції для вирішення комплексних завдань у галузі педагогічної практики.

ФК 15. Здатність розробляти інструментальні методи оцінювання результатів навчання, виховання і чинників, що їх визначають.

ФК 20. Здатність до узагальнення та презентації результатів дослідження в науковому контексті, усно і письмово, у формі наукових зустрічей та громадських ініціатив.

ФК 21. Здатність до викладацької діяльності в вищих навчальних закладах, структурування та перетворення наукових знань у навчальний матеріал.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПРН 2. Знання основних філософських методологічних підходів до організації виховного процесу в контексті варіативності виховних практик.

ПРН 4. Знання методик та алгоритмів обробки великих масивів даних за допомогою інформаційних технологій.

ПРН 8. Уміння прогнозувати на основі філософських знань розвиток сучасної науки.

ПРН 11. Уміння самостійно планувати процес проведення наукових досліджень, творчу діяльність та формулювати висновки за одержаними результатами.

ПРН 12. Уміння визначати етапи науково-педагогічного дослідження.

ПРН 14. Уміння використовувати міждисциплінарний та трансдисциплінарний підходи до аналізу педагогічних явищ та процесів.

ПРН 15. Уміння використовувати знання основних історико-педагогічних підходів до аналізу типів освітніх інститутів, освітніх систем та педагогічних теорій в історичному розвитку, аналізувати історико-педагогічні проблеми, прогресивні теорії у системі світової педагогічної спадщини, використовувати методи порівняльної педагогіки.

ПРН 18. Уміння визначати власну позицію щодо педагогічних інновацій, працювати з навчальною та науковою літературою, орієнтуватися в колі проблем сучасних педагогічних технологій.

ПРН 19. Уміння застосовувати методи математичної обробки експериментальних даних та оцінки їх точності та достовірності.

ПРН 20. Уміння враховувати в педагогічній діяльності вікові, гендерні та психологічні особливості студентів.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Наука як особлива сфера діяльності	2/0/2	Наукове пізнання. Взаємозв'язок теорії і практики у науковому пошуку, раціональний і чуттєвий рівень пізнання. Наукове дослідження як процес і результат. Форми наукового знання. Визначення понять «наука» і «наукознавство». Основні характеристики дослідницьких умінь.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Методологічні основи науково- педагогічного дослідження	2/0/2	Поняття про методологію науки. Характеристика основних методологічних рівнів дослідження. Методологія педагогіки. Загальні принципи педагогічного, наукового дослідження. Закони діалектики. Часткові принципи педагогічного дослідження. Підходи до вивчення педагогічних явищ та процесів.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Понятійний апарат науково- педагогічного дослідження, його зміст та характеристика	2/0/2	Компоненти науково-понятійного апарату педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, його предмет, мета, завдання, гіпотеза, практична значущість, новизна.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
4.	Пошук, накопичення та використання наукової інформації	2/0/2	Роль інформації у наукових дослідженнях, її суть. Джерела інформації та їх класифікація. Пошукові системи загального призначення. Системи спеціалізованого наукового пошуку. Наукометричні дослідження та бази	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

			даних. Бібліографічні менеджери Mendeley та Endnote online. Створення бібліографічної бази дослідження. Бібліографічні посилання Google Scholar.	
5.	Методи науково-педагогічного дослідження: класифікація і характеристика	2/0/2	Поняття про метод дослідження. Класифікація методів дослідження відповідно до теоретичного й емпіричного рівнів дослідження. Застосування загальних методів дослідження: теоретичних (абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання), емпіричних (спостереження, порівняння, вимірювання. експеримент) та математичних (методи математичної статистики, кореляційний аналіз, факторний аналіз).	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Оформлення результатів дослідження, підготовка захисту магістерської роботи до	2/0/2	Загальні вимоги до оформлення наукової роботи. Елементи рукопису кваліфікаційної роботи. Необхідні документи для захисту дисертації: наказ про затвердження теми і наукове керівництво, рекомендація кафедри щодо захисту, текст роботи, відгук, рецензії. Підготовка виступу для захисту роботи. Структура презентації.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

Рекомендована література

Основна

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У.Гончаренко. – К.: Либідь, 1997.-376с.
2. Методологічні засади педагогічного дослідження: монографія / авт. кол. : Є. М. Хриков, О. В. Адаменко, В. С. Курило та ін. ; за заг. ред. В. С. Курила, Є. М. Хрикова. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 248 с.
3. Лузан П.Г.Основи науково-педагогічних досліджень: навч. посібник. - 3-є вид. доп. / П.Г.Лузан, І. В. Сопівник, С. В. Виговська. - К.: НАКККиМ, 2011. - 314 с.
4. Чернілевський Д. В. Методологія наукової діяльності : Навчальний посібник : Вид. 2-ге, допов. / Д. В. Чернілевський, О. Є. Антонова, Л. В. Барановська та ін. / За ред. проф. Д. В. Чернілевського. – Вінниця : Вид-во АМСКП, 2010. – 484 с.
5. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. - 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. - К. : Знання-Прес, 2002. - 295 с.
6. Ярошук Л. Г. Основи науково-педагогічних досліджень : навч.-метод. комплекс / Лілія Григорівна Ярошук. – Бердянськ, 2013. – 212 с.

Допоміжна

1. Афанасьєв А. О. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / А. О. Афанасьєв, Є. В. Кузькін. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 96 с.
2. Грабченко А. І. Методи наукових досліджень: навч. посіб. / А. І. Грабченко, В. О. Федорович, Я. М. Гаращенко. — Х. : НТУ «ХП», 2009. – 142 с.
3. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень : навч. посіб. / А. В. Демківський, П. І. Безус. — К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
4. Кловак Г.Т. Основи педагогічних досліджень: Навч. посібник. Чернігів: Чернігівський державний центр науково-технічної і економічної інформації, 2003. 260 с.
5. Ковальчук Л. Моделювання науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с.
6. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посіб. / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка. — Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень / О. В. Крушельницька. — К. : «Кондор», 2006. – 206 с.
8. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е. В. Колісніченко. — Суми : Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
9. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 360 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/162001669.pdf>
10. Староста В.І., Товканець Г.В. Методологія та методи науково-педагогічних досліджень: навчальнометодичний посібник. – Мукачево: МДУ, 2015. – 64 с.
11. Тверезовська Н.Т., Сидоренко В.К. Методологія педагогічного дослідження: навч. посібник. Кабінет Міністрів України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 439 с.
12. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Г. С. Цейхмістрова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.
13. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. В. Чупріна ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. — К. : КНУТД, 2009. – 246 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://wokinfo.com/russian/> – інформаційний портал з ресурсів компанії Thomson Reuters для наукових досліджень
2. <https://www.scopus.com> – найбільша у світі база даних рефератів та цитування рецензованої літератури
3. www.academia.edu – соціальна мережа для співпраці вчених, яка може використовуватися для того, щоб ділитися з іншими своїми статтями, відстежувати їхнє цитування і стежити за новинами досліджень і розробок за іменами й ключовими словами.
4. <https://www.researchgate.net> – науковий портал та соціальна мережа вчених
5. www.mendeley.com – унікальне рішення, що поєднує в собі reference manager (засіб збору і каталогізації наукових статей для подальшої підготовки пристатейних списків) і наукову соціальну мережу, яка дозволяє організовувати персональну наукову бібліотеку, спільно працювати над статтями, а також знаходити однодумців і вивчати тренди сучасних досліджень.

Методичне забезпечення

Текст лекцій

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Тести	25
Індивідуальні завдання	25
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання. Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.
<i>Завдання і заняття:</i>	Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки. Під час занять студенти: ☐ не вживають їжу та жувальну гумку; ☐ не залишають аудиторію без дозволу викладача; ☐ не заважають викладачу проводити заняття. Під час контролю знань студенти: ☐ є підготовленими відповідно до вимог даного курсу; ☐ розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб); ☐ не заважають іншим; ☐ виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ

Ідентифікаційні ознаки документа (назва, дата впровадження тощо)
Положення про формування силабусів навчальних дисциплін СНУ ім. В. Даля Редакція 2020-01, без змін Введено в дію 03.02.2020

З положенням ознайомлений (-а) та зобов'язуюсь виконувати:

№ з/п	посада	П.І.Б	Дата ознайомлення	Підпис про ознайомлення

[illegible]

[illegible]